

Spelen in het groen

HOE NU VERDER?

De resultaten inspireren tot vervolgonderzoek. Bij onderzoeksinstituut Alterra in Wageningen denkt men daarbij in ieder geval aan:

1. Herhaling van het onderzoek op andere locaties. Het is vooral van belang om na te gaan in hoeverre spelen in het groen ook een meerwaarde heeft ten opzichte van spelen in een niet-natuurlijke buitenomgeving, zoals een betegeld speelplein bij een school met standaard speeltoestellen.

2. Vaststellen van de effecten van spelen in de natuur over een langere onderzoeksperiode (bijvoorbeeld een jaar lang elke week spelen in de natuur), om de invloed op de motorische, cognitieve en emotionele ontwikkeling te kunnen vaststellen.

3. Onderzoek bij kinderen met ADHD of overgewicht, omdat bij deze groepen waarschijnlijk grotere verbeteringen in concentratie, stemming of lichamelijke activiteit te behalen zijn.

REACTIES

Thomas van Slobbe,
directeur Stichting wAarde

"Dit onderzoek laat zien - op een heel geloofwaardige manier, vind ik - dat een natuurlijke omgeving stimuleert tot ander en meer gevarieerd speelgedrag dan een niet-natuurlijke omgeving. Dit soort goed doortimmerd onderzoek is hard nodig in een wereld waarin het scharrelkind dat na schooltijd in bomen klimt en hutten bouwt steeds zeldzamer wordt"

Agnes van den Berg, onderzoeker Alterra en projectleider "Spelen in het Groen"

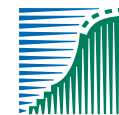
"Ik heb met eigen ogen kunnen zien hoe belangrijk de omgeving is voor het speelgedrag. Jongens gaan in een sporthal bijna automatisch voetballen, terwijl de meisjes maar wat rondhangen. In de natuur verdwijnen die verschillen. Zowel jongens als meisjes worden gestimuleerd tot creatief en exploratief gedrag, ze klimmen in bomen, ze maken hutten of dammen."

COLOFON

Tekst: Agnes van den Berg
Vormgeving: Rob Koopman Grafisch Ontwerp
Redactie: Astrid Berkhout
Foto omslag: Mark van Dijk, www.hetweitje.nl

Het rapport "Spelen in het groen: Een onderzoek naar de effecten van een bezoek aan een natuurspeeltuin op het speelgedrag, de lichamelijke activiteit, de concentratie en de stemming van kinderen" door Van den Berg, Koenis & Van den Berg (2007) kan worden gedownload via de website van Alterra, www.alterra.nl (rapport nr. 1600) of via de website van LNV, www.minlnv.nl

Dit onderzoek is uitgevoerd door onderzoeksinstituut Alterra in Wageningen. Het onderzoek vormde het afstudeeronderzoek van Roderik Koenis van de Leerstoelgroep Sociaal-Ruimtelijke Analyse van Wageningen Universiteit. De financiering was afkomstig van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, cluster Ecologische Hoofdstructuur, thema Jeugd, natuur en gezondheid. Een compleet overzicht van al het onderzoek dat binnen dit thema is uitgevoerd is te vinden op de website van LNV, www.minlnv.nl

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

Een onderzoek naar de effecten van een bezoek aan een natuurspeeltuin op het speelgedrag, de lichamelijke activiteit, de concentratie en de stemming van kinderen

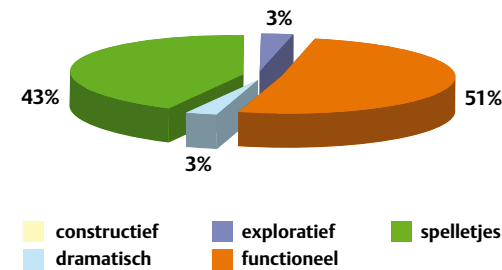

“Drie jongens en een meisje zijn ijverig bezig met het bouwen van een hut. Samen verslepen ze takken en boomstronken naar een verborgen plek in het struikgewas. Zodra de hut klaar is, rennen de kinderen vol overgave naar het water, om daar een dam te gaan bouwen.”

De kinderen gaan zo op in hun spel, dat ze helemaal vergeten dat ze nauwlettend in de gaten worden gehouden door drie observatoren, die zich hebben verschanst op een vlonder in het midden van het terrein. Zij zijn die maandagochtend in april naar natuurspeeltuin ‘De Woeste Weide’ in Sliedrecht gereisd om onderzoek te doen naar spelen in het groen. Elke observator houdt vier tot vijf kinderen nauwlettend in het oog. Ze verbazen zich over het feit dat het speelgedrag van de kinderen in de natuur anders is dan in de sporthal, waar ze een week geleden waren.

Speelgedrag sporthal

RESULTATEN

1. Meer variatie in speelgedrag

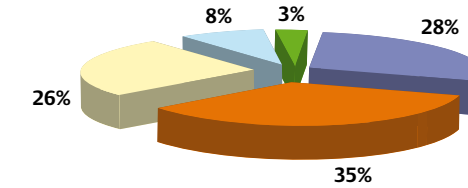
Het speelgedrag in de natuurspeeltuin was gevarieerder dan in de sporthal. Ondanks het feit dat de kinderen in de sporthal vrij mochten spelen, beperkte hun speelgedrag zich voornamelijk tot functioneel gedrag, zoals slingeren in de touwen, en het spelen van spelletjes zoals voetbal. In de natuurspeeltuin was het gedrag meer evenredig verdeeld over de verschillende spelcategorieën. Deze resultaten bieden ondersteuning voor de opvatting dat spelen in de natuur

Een gecontroleerd experiment

Het onderzoek in Sliedrecht is het eerste, gecontroleerde experimentele onderzoek in Nederland waarin het speelgedrag in een natuurlijke omgeving is vergeleken met het speelgedrag in een niet-natuurlijke omgeving. Het onderzoek werd uitgevoerd door onderzoeksinstituut Alterra in Wageningen in opdracht van het Ministerie van LNV. Een schoolklas met 27 kinderen uit groep 5 is op willekeurige wijze in twee groepen opgesplitst. Deze twee groepen speelden ieder in twee achtereenvolgende weken eenmaal een uur in een natuurspeeltuin en eenmaal een uur in een sporthal. Tijdens het spelen is elk kind gedurende ongeveer vijf minuten individueel geobserveerd om het speelgedrag in kaart te brengen. De lichamelijke activiteit werd gemeten door middel van stappentellers. Voor en na het spelen werden de kinderen getest op hun concentratie en stemming.

Speelgedrag Woeste Heide

bijdraagt aan een evenwichtige, gezonde ontwikkeling waarbij verschillende ontwikkelingsgebieden tegelijk aan bod komen.

2. Meer exploratief en creatief speelgedrag

De kinderen werden in de natuurlijke omgeving meer uitgedaagd tot exploratie van de omgeving dan in de sporthal. Ook vertoonden ze meer creatief gedrag, zoals het samen bouwen van een hut of het spelen van een rollenspel. Alhoewel alle vormen van spelgedrag een functie vervullen in de ontwikkeling, kennen deskundigen toch een speciale waarde toe aan meer exploratieve en creatieve spelvormen. Deze vormen van speelgedrag spelen namelijk een belangrijke rol in de ontwikkeling van vaardigheden, zoals abstract denkvermogen en zelfvertrouwen, die van essentieel belang zijn voor een gezond en optimaal functioneren.

3. Meisjes bewegen meer in de natuur, jongens juist minder

Meisjes zetten meer stappen in de natuurspeeltuin dan in de sporthal, waarschijnlijk omdat zij in de sporthal veel in de touwen hingen. De jongens zetten juist meer stappen in de sporthal dan in de natuurspeeltuin, waarschijnlijk omdat zij in de sporthal vooral aan het voetballen waren. Dit suggereert dat spelen in het groen met name bij meisjes de lichamelijke activiteit kan stimuleren.

4. Betere concentratie op beide speeldagen

Op de eerste speeldag leidde zowel het spelen in de natuurspeeltuin als in de sporthal tot een verbetering van de concentratie. Op de tweede speeldag was er alleen in de natuurspeeltuin nog sprake van een concentratiewinst. Alhoewel nader onderzoek is gewenst, lijken deze resultaten er op te wijzen dat spelen in de natuur over een langere termijn kan boeien en de aandacht vast kan houden dan spelen in een niet-natuurlijke omgevingen.

5. Geen effecten op de stemming

Op beide locaties was er op beide speeldagen nauwelijks sprake van stemmingsverbetering na het spelen, de kinderen begonnen goedgehumeurd aan het spelen en eindigden ook zo.